

"מסירות הנפש לדברים עליונים וקדושים הלא היא מידת השייכות הפנימית והמהותית המוחלטת אליהם, שהיא מתגלית לפי רוממות ערכו של אדם, שהיא מהנה את תוכן חייו וקובעת את מבנהו מפנהו וקיומו" (הרב צבי יהודה הכהן קוק, לנתיבות ישראל)

"וכל אדם, הגם שמת על מיטתו, יכול לקיים בעצמו כך, למות על יחוד קוב"ה ושכינתיה...וכן הוגד למורנו הרב רבי יוסף קארו הרבה פעמים: 'את עתיד לאיתוקדא על קדושת שמיי...שנרמו לו כוונת מיתתו, גם שנפטר בשיבה טובה על מיטתו, יעלוז חסיד בכבוד" (רבי אהרן ברכיה ממודינא, "מעבר יבוק")

"...ותכונת מסירות נפש, היא הקדושה העליונה, המגלה שכל נטיות החיים וגילוייהם דברים טפלים הם, והדבר היסודי המהותי של החיים איננו כי אם אור ד' לבדו שהכל בטל לו, והכל מאושר רק בהישאבו באור שלמותו העליונה..." (הראי"ה קוק, עין איה שבת, ט; קמג)

"ישראל עלו במחשבה תחילה' (על פי בראשית רבה, א; ד), והיה נדרש שישראל גם בהתפשטותם (במהלך חיי העולם-הזה, י.ו.) יהיו נשארים תמיד בבחינת מחשבה...כל אורך חייהם (גם חיי העולם-הזה, המוגבלים, י.ו.) הם חיים של 'רצוא ושוב', חיים של התפשטות והסתלקות ביחד, חיים ומיתה כאחד...כי החיים המצוינים בבחינת המשך בלבד (שנקודת המשען של ישותם היא רק המשכיות החיים, מכח האינרציה, ללא זיקה קיומית לנקודת ראשית התחוללותם ממקורם האלוקי, י.ו.) אינם אלא חיים מדומים, חיים של שאר העמים, שאין בהם חיים של מחשבה. 'לא כאלה חלק יעקב' (ירמיהו י, טז), שחיים שלהם צריכים להיות חיים יותר עליונים, חיים של רצוא ושוב (יחזקאל א, יד), ועל חיים כאלה היו נועדים ישראל מראשית התהוותם, שבכל רגע ימסרו נפשם לד', ומסירות נפשם היא עומק חייהם" (הרב יעקב משה חרל"פ, מי מרום חלק ז' עמ' שמא-ב)

"אין להגדיר את מהותה של פְּנִיּוֹת-יִשְׂרָאֵל...כֹּלֶלֶת היא אֶת הַכֹּל, וְהַכֹּל מֵיֶסֶד עַל כְּלוֹת נִפְשָׁה לְאַלְקִים...וְהַתְּשׁוּקָה לְהַאֲלָקוֹת בְּהַתְּלַבְּבוֹת נִפְשׁ אֲמִתִּית, מְתַגַּלָּה היא בְּכָל פְּנוּתֶיהָ...מְתַגַּלָּה בְּמַסִּירוֹת נִפְשׁ תְּדִירִית..." (הראי"ה קוק, אורות, אורות ישראל, א; ג)

"החיים תופסים הם את ערכם רק עם הדעה של קדושת מסירות-נפש. פְּשִׁישׁ על מה למסור את החיים - אז החיים הם דבר שיש להם ערך של חופש, של קודש ושל הוד, וכל לֶחַת החיים הוא מתגלה בְּזִיוּוֹ על ידי קדושת מסירות-נפש. ומסירות הנפש היא ראויה להיות על תוכן כל כך עשיר ומלא עד שכל העושר של החיים, עם כל תנובתו האידיאלית הרוחנית העליונה, יהיה נשאב אל תוכו ובטל אליו כניצוץ בְּלִהְבֵת, וזאת יוצאת אל הפועל על ידי מסירות נפש שבקדושה, של קבלת מלכות שמיים שבאמונה וכל קדושתה. חֶשֶׁק מסירות הנפש בְּשִׁבִיל הִסּוּד העליון שכל חי העולמים אצורים בו הוא מבסס את החיים ונותן להם את צביונם האמיתי, עד שכל מרץ, כל עֹז וְחֵיל, כל

שאיפה טהורה מלאת חיים היוצאת מן הכח אל הפועל בחיי יום יום, מאמונת המשפחה ואידאוליותה עד רום השאיפות היותר כלליות, המתבטאות במפעלותיהם של טובי החושבים ושל טובי הפועלים והיוצרים שבעולם, כולם יונקים הם מזיו הקודש של תשוקת מסירות הנפש על קידוש השם, וכולם הם מסתעפים מהאידאוליות הישראלית העליונה, אשר התבטאה בעומק וכל רוחב ועושר, בכל אמת וטוהר, בכל זיו וחדות עולמי-עולמים, על ידי רבי עקיבא ברוממות נקודת קדושתו, "כִּל יְמֵי הַיְיָ מִצְטַעַר עַל הַפְּסוּק הַזֶּה וְנֶאֱהָבְתָּ אֶת דִּי אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ - אֲפֹלוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ מִתִּי יָבֹוא לְיָדִי וְאֶקְיָמְנוּ" (ברכות סא ע"ב). הוד העליון של המנות בגניזת אורו, המתנוצץ על ידו, חי בו, והוא יוצר את החיים, 'ממתיים ידך, די, ממתיים מחלד חלקם בחיים וצפונך תמלא בטנם' (תהלים יז, יד)¹, 'אשרי העם שפכה לו אשרי העם שדי אלקיו' (תהלים קמד, טו)" (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, ה; רנו)

"לפעמים מצינו שאדם מניח עצמו להיות נהרג על מזבח רצונו. ויתכן דאין זה אלא עקשנות בלבד, שהתעקש והסכים-בעדו מבלי לותר על רצונו. קענן דאמרינן 'ובכל מאודך' - יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו' (ברכות סא ע"ב), הגם שפשיאבד גופו גם ממון לא יהיה לו - בכל זאת עקשנותו שלא לותר מרצונו וקפצו.

אכן המסירות-נפש המעולה היא מה שעל-ידי פלות הנפש וההתגעעות הנפלאה למה שהוא משתוקק ומתאנה אינו חש כלל בכל הצער, וכדאי לפניו לותר על כל חמודות התבל ומנעמיה, מפני שהדבר ההוא אשר בעדו הוא מוסר את נפשו יותר יקר לו מכל יקר, וממילא אינו מרגיש כלל בשום צער וכאב.

ובכלל יש להגדיר שכל מסירות-נפש שבאה מצד עקשנות היא רק מצד הגוף, שהגוף אין לו התגעעות, והמסירות-נפש שמצד פלות והתגעעות היא רק מצד הנפש והנשמה... המסירות-נפש הבאה מצד פלות הנפש בלא שום חשבון, המסירות-נפש המתגלה מצד גילוי הנפש, היא המסירות-נפש שבאה רק אחרי קבלת התורה: 'אחרי די אלקיכם תלכו' (דברים יג, ה), להיות נמשכים אחר אהבתו יתברך בלי שום חשבון, כי אם מצד גילוי הנפש, ואשר גם הגוף מתבטל לפניו" "לפעמים יש שגם מסירות נפש על קדושת השם אינה באה מצד קדושת השם בלבד, אלא שנתערב בה נצחון (= נצחנות, עקשנות, י.ו.) של עמידה על דעתו ורצונו, כמו שקוראים היום 'מות גיבורים'..."

"דממתם של ישראל איננה, חלילה, דממת מוות, אף לא דממת מות גיבורים שנהרגים ונשחטים על מזבח אהבתם לאלקיהם, לעמם ולארצם, אלא דממת חיים היא, כולה אומרת כבוד ותהילה לאלקיננו, תהילה כזאת שאין שום ברה ובעולם ושום שפה ולשון יכולים להכילה, והיא מרוממת ומנשאת את הרוח והנשמה, וגם את הנפש והבשר יחדיו - 'לך דמנה תהלה... עדיף כל בשר יבאוי' (תהלים סה, ב-ג). כשם שחניהם של ישראל הם שרשרת של ברכה ותהילה לאלקיננו - להודות ולהלל לשבח ולפאר - כן גם מיתתם של ישראל היא ברכה ודומית-קודש. 'כשם שמברכים על הטובה ברוך הטוב והמיטיבי' כך מברכים על הרעה ברוך דין האמת' (ע"פ ברכות ס ע"ב)... כולם הם 'ממלכת פהנים וגוי קדושי' (שמות יט, ו), הולכים הם בעקבות אבי הכהונה, שנאמר עליו: 'וידים אהרן' (ויקרא י, ד)" (הרי"ם חרל"פ)

¹ "וצדיקא דמסרין נפשיהון מטולתך די למיתותא בארעא- חולקהו בחיני עלמא, וטשיתך טבא ותמלן קרסוון" (תרגום יונתן שם) (ועי ברכות ה ע"ב)

"...בראשית מסעו של העם הזה, אשר ידע לקרוא בשם הרעיון הא-להי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האלילות בטמאמה-פראותה, נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר ישמור את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט. זוהי השאיפה, שבאה מכח ההפכה הברורה והעזה והתביעה המוסרית הפולקלית והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רוהניות והמריות ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידאה האלקית, ולהצליח בזה את כל האדם עלו. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאמית, ברום התרבות האנושית, 'עם חכם ונבון וגוי גדולי ודברים ד. ו, והאידאה הא-להית המחלקת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור-חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצניגים, חסידים ונזירים ואנשי-קודש, חיים באור האידאה האלקית, כי גם עמים שלמים, מתקנים ומשקללים בכל תקוני התרבות והישוב המדיני ; עמים שלמים, הפוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשפלת ומקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקונומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפילו היותר נמוך ומגשם..."

(הראייה קוק, אורות, עמ' קד)

"תכונת נפשה של קנסת-ישראל היא נבדלת בעקרה מתכונת הנפש של כל עם ולשון. בכל עם ולשון הנקדה הפנימית של חפץ החיים הקבוציים מוסדת היא על התכן הפלפלי לכל צורותיו, ביסוד הדאגה הפנימית הרוגה בקרב האדם לבצר את מעמד חיו הגשמיים, והרוח העליון המחיה ומאיר את הנקדה הזאת הוא רוח הסדר והלפי, שהוא חפץ הענג של החושים, על-פי משאלות לב האדם, וכשהם באיזה קבוץ על-פי סגנון אחד, עושה השווי הזה את התכן הלאמי. אמנם בישראל מנחת התכונה הא-להית במעמקי טבע נשמת האמה. הצמאון לדעה והרגשה א-להית, בתכלית עליונותה וטהרתה, היא לו הנקדה שהחיים מרגשים בה, והעדונים הנובעים משלמות ציור זה בכל רחבי החיים ועמקיהם הו המגמות האסתיות..."

(הראייה קוק, שם, עמ' סד)

"הצמאון להבלע פלו ברוח ישראל צריך הוא להתגבר. לחשוב ישאליות, להרגיש ישאליות, לחיות חיים ישאליים, לראות בשמחת ישראל, זאת היא מגמה עמקה גבוהה ורחבה, מלאה טל חיים של קדש, מבדלת מרגש דגמטה אצל אמות-העולם, שרפוד בהרבה שגאת הבריות ורשעה בלא אידאל קדש פנימי. הצמאון לרוח האמה צמאון הוא לדי, לאור תורה, ליושר, לחכמה, ולכל טוב ונעלה"

(הראייה קוק, שם, עמ' קמז)

" אין המדינה האשר העליון של האדם. זה ניתן להאמר במדינה רגילה, שאינה עולה לערך יותר גדול מחברת אחריות גדולה, שנשארו המוני האידאות, שהן עטרת החיים של האנושיות, מרחפים ממעל לה, ואינם נוגעים בה. מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידאלית, שחקוק בהנותה תוכן האידאלי היותר עליון שהוא באמת האושר היותר גדול של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסלם האושר, ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד פסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לבאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול"

(הראייה קוק, אורות, אורות ישראל, ו ; ז)